

Nieuwsbrief

De veterinaire medicijnkast

Inleiding:

Zelfs al is uw paard redelijk gezond, hij zal toch van tijd tot tijd medicatie nodig hebben. Of het nu een antibioticumkuur is om een wondinfectie te bestrijden of een wat langere kuur is met een anti-ontstekingsmedicijn om een blessure te laten genezen.

Uw dierenarts bepaalt natuurlijk de dosis en de duur van de medicatie, maar soms bent u wel degene die ze het paard moet toedienen. Als u de grondslagen van de medicatie die u toedient, begrijpt – in het bijzonder wat de medicatie doet in het lichaam en wat de bijwerkingen zijn – bent u beter in staat om uw paard daarvan maximaal te laten profiteren. U bent dan ook voorbereid om snel een verkeerde reactie of andere problemen te onderkennen.

Deze nieuwe serie artikelen is bedoeld om daarbij te helpen. Wij gaan u over alle medicatie informeren die gewoonlijk aan paarden worden toegediend.

Eerst laten we een kader zien met een kort overzicht van de vijf belangrijkste soorten.

1. **NSAID's** (Nonsteroidal anti-inflammatory drugs)

In vertaling: pijnstillende en ontstekingsremmende medicatie.

Bekende soorten:

phenylbutazone, flunixin meglumine (Benamine), aspirine.

Werking:

NSAID's onderbreken de werking van de enzymen Cox -1 en Cox-2, die ontstekingen helpen produceren, zoals prostaglandine (een op een hormoon lijkende ontstekingsregelaar).

Naast de werking van ontstekingsremmer werken NSAID's ook pijnstillend en koortsverlagend.

Behandelingsdoel:

bij pijn, ofwel van skeletspieren, zoals bij artritis, ofwel van ingewanden, zoals bij koliek. Bij koorts en algemene lichamelijke ongemak dat verband houdt met systemische ziekte (van het hele lichaam).

Mogelijke bijwerkingen:

NSAID's kunnen de positieve werking van sommige van de Cox-1 enzymen afbreken, bijvoorbeeld van bepaalde prostaglandines die de maagwand beschermen. Dus een overdosis of een te lang gebruik van NSAID's kunnen tot maagzweren leiden. Sommige NSAID's verminderen de stollingswerking van het bloed. Als NSAID's worden toegepast bij uitdrogingsverschijnselen van een paard kunnen ze lever- en nierschade veroorzaken.

Belangrijk:

een betrouwbare nieuwe subklasse van NSAID's werkt alleen in de op Cox-2 enzymen en beperkt daarmee de mogelijke bijwerking op het maag-darmstelsel. Het enige toegestane middel met de inwerking op de Cox-2 voor paarden in de USA is firocoxib, onder de merknaam Equioxx.

2. Corticosteroiden

Bekende soorten:

dexamethason, triamcinolon

Werking:

corticosteroiden bootsen de werking na van een natuurlijk hormoon dat we kennen als cortisol. Zij onderdrukken in eniger mate de activiteit van het immuunsysteem en verminderen ontstekingsverschijnselen. Hun anti-ontstekingseffecten hebben de neiging sterker te werken dan die van de NSAID's.

Behandelingsdoel:

bij ernstige systemische ontsteking (in het hele lichaamssysteem), bij allergische reacties en bij aandoeningen, waarbij het afweersysteem boven normaal reageert, zoals bij uveitis (ontsteking van regenboogvlies en omliggende weefsels met bloedvaten in de oogbol. Bij herhaald optreden wordt dit maanblindheid genoemd).

Mogelijke bijwerkingen:

het meest in het oog springende risico van gebruik van corticosteroiden bij paarden is laminitis (hoefbevangenheid). Hoewel een verband tussen deze medicatie en hoefbevangenheid wetenschappelijk nog niet duidelijk is bewezen, is het anekdotische bewijs (via casussen) sterk genoeg om dierenartsen terughoudend te laten zijn bij het gebruik. Omdat deze medicatie de immunofunctie onderdrukt kan een langer gebruik van corticosteroiden het risico op infectie bij een paard geven.

Belangrijk:

zolang paarden corticosteroiden krijgen, zal het paardenlichaam niet of nauwelijks eigen cortisol aanmaken. Als de medicatie te plotseling wordt gestopt kan dat leiden tot een adrenaline crisis, gekenmerkt door vermoeidheid, gewichtsverlies en zelfs verlies van bewustzijn.

3. Analgetica (pijnstillers):

Bekende soorten:

licocaïne, butorphanol

Werking:

deze medicijnen onderbreken de overbrenging van de pijnprikkels langs de neurologische kanalen. Ze verminderen de ontsteking niet, maar hun pijnstillende werking draagt vaak bij aan het genezingsproces.

Behandelingsdoel:

bij pijn door ernstig letsel of na een operatie.

Mogelijke bijwerkingen:

hoewel sterk werkende analgetica over het algemeen als veilig worden beschouwd - zeker als het maar een korte periode wordt gegeven - kunnen ze ataxie (verminderde coördinatie van de skeletspieren) en spiertremoren (spiertrillingen) bij sommige paarden veroorzaken. Deze medicijnen kunnen ook belastend zijn voor de lever bij paarden die uitgedroogd of anderszins ziek zijn.

Behandelingsdoel:

plaatselijke of juist systemische (het hele lichaam omvattende) bacteriële infecties.

Mogelijke bijwerkingen:

niet alleen worden de bacteriën gedood die de infectie of ziekte veroorzaken, maar antibiotica kunnen ook de goede bacteriën in het spijsverteringssysteem verminderen. Meestal komt dat tot uiting in een milde vorm van diarree, maar in ernstige gevallen kan de toediening van probiotica nodig zijn om de bacteriële balans in de darmen te herstellen.

Belangrijk:

hoewel antibiotica alleen werken tegen bacteriële infecties, kunnen ze ook worden voorgeschreven bij een paard met een virale infectie van de ademhalingswegen om te voorkomen dat er een tweede (bacteriële) infectie bijkomt.

4. Antibiotica.

Bekende soorten:

penicilline, trimethropin/sulfadiazine

Werking:

antibiotica voorkomen bacteriële groei door ofwel rechtstreeks de organismen te doden, ofwel vermeerdering van organismen tegen te gaan. "Breed spectrum" antibiotica doden een brede variëteit aan bacteriën. Andere antibiotica zijn alleen effectief tegen gespecificeerde organismen. Bacteriën kunnen resistent worden tegen een bepaald antibioticum. De dierenarts kan dan een test laten doen om uit te zoeken welk medicijn het meest effectief is tegen deze specifieke ontsteking bij het paard.

5. Bronchodilatoren (medicatie voor ademhalingsproblemen)

Bekende soorten:

albuterol, clenbuterol

Werking:

deze medicijnen doen hun werk door de spieren te ontspannen die de kleine luchtwegen van de longen omgeven. Hierdoor kan het paard makkelijker ademen.

Behandelingsdoel: bij dampigheid (chronische benauwdheid), maar ook bij meer tijdelijke ademhalingsproblemen.

Mogelijke bijwerkingen:

soms kan een paard dat deze medicijnen krijgt toegediend een verhoogde hartslag krijgen, gaan zweten of geïrriteerd en opgewonden raken. Gewoonlijk gaan die verschijnselen binnen twee uur voorbij. Deze bijwerkingen zijn te vermijden door het paard een iets lagere dosis te geven.

Belangrijk:

bronchodilatoren worden vaak samen met corticosteroïden gegeven.

Nota bene:

Misschien is het u opgevallen dat wij geen vermelding hebben gemaakt van sedativa en tranquillizers (kalmerende middelen) binnen deze groepen. Hoewel deze medicijnen erg nuttig zijn als veterinaire medicatie, worden ze niet gebruikt als behandelmethode, maar om een andere behandeling te ondersteunen. Bijvoorbeeld om een paard rustig te houden bij het hechten van een wond.

Voorts zijn er nog andere medicijnen die aan paarden gegeven worden en die ook niet in deze groepen thuis horen. Dat zijn medicaties die specifiek gegeven worden voor een specifiek probleem. Een voorbeeld is Pergolide dat wordt gegeven bij de ziekte van Cushing.

Ondanks het feit dat dergelijke medicijnen niet duidelijk te klasseren zijn, horen ze wel thuis in de veterinaire medicijnkast.

In onze volgende nieuwsbrieven zullen wij dieper ingaan op deze medicijnen.

Bron:

Vijf belangrijke medicatiesoorten. Geschreven door dr. Stephen Reed, emeritus hoogleraar aan de Ohio State University en verbonden als veterinaire aan het Rood & Riddle Equine Hospital in Lexington Kentucky in de USA, gepubliceerd in Equus Magazine vanaf oktober 2010.